षष्ठमः प्रश्नः

॥तैत्तिरीय ब्राह्मणम्॥

॥षष्ठमः प्रश्नः॥

॥ तैत्तिरीयब्राह्मणे द्वितीयाष्टके षष्टः प्रपाठकः॥

स्वाद्वीं त्वाँ स्वादुनाँ। तीव्रां तीव्रेणं। अमृतांम्मृतेन। मधुंमतीं मधुंमता। सृजामि स॰ सोमेन। सोमोंऽस्यश्विभ्यां पच्यस्व। सरंस्वत्यै पच्यस्व। इन्द्रांय सुत्राम्णं पच्यस्व। परीतो षिश्चता सुतम्। सोमो य उत्तम॰ ह्विः॥१॥

द्धन्वा यो नर्यो अप्स्वंन्तरा। सुषाव सोम्मिद्रंभिः। पुनातुं ते पिर्स्रुतम्। सोम् सूर्यस्य दुह्ति। वारेण् शर्श्वता तनां। वायुः पूतः पिवत्रंण। प्राङ्ख्सोमो अतिंद्रुतः। इन्द्रंस्य युज्यः सखां। वायुः पूतः पिवत्रंण। प्रत्यङ्ख्सोमो अतिंद्रुतः॥२॥ इन्द्रंस्य युज्यः सखां। ब्रह्मं क्षत्रं पेवते तेजं इन्द्रियम्। सुरया सोमः सुत आसुंतो मदांय। शुक्रेणं देव देवताः पिपृग्धि। रसेनात्रं यजंमानाय धेहि। कुविदङ्ग यवंमन्तो यवंश्चित्। यथा दान्त्यंनुपूर्वं वियूयं। इहेहैषां कृणुत् भोजंनानि। ये ब्रहिषो नमोवृक्तिं न जग्मः। उपयामगृहीतोऽस्यश्विभ्यां त्वा जुष्टं गृह्णाम॥३॥

सरंस्वत्या इन्द्रांय सुत्राम्णें। एष ते योनिस्तेजंसे त्वा। वीर्याय त्वा बलाय त्वा। तेजोंऽसि तेजो मियं धेहि। वीर्यमिस वीर्यं मियं धेहि। बलंमिस् बलं मियं धेहि। नाना हि वां देवहिंत्र सदंः कृतम्। मा सर्भृक्षाथां पर्मे व्योमन्। सुरा त्वमिसं शुष्मिणी सोमं एषः। मा मां हिर्सीः स्वां योनिमाविशन्॥४॥ उपयामगृहीतोऽस्याश्विनं तेजंः। सार्स्वतं वीर्यम्। ऐन्द्रं बलम्। एष ते योनिर्मोदाय त्वा। आन्नन्दायं त्वा महंसे त्वा। ओजोऽस्योजो मियं धेहि। मन्युरंसि मन्युं मियं धेहि। महोऽसि महो मियं धेहि। सहोऽसि सहो मियं धेहि। या व्याघ्रं विषूचिका। उभौ वृकं च रक्षंति। श्येनं पंत्तित्रणर्रं सिर्हम्। सेमं पात्वर्रहंसः। सम्पृचंः स्थ सं मां भृद्रेणं पृङ्कः। विपृचंः स्थ वि मां पाप्मनां पृङ्कः॥५॥

हिनः प्रत्यङ्ख्सोमो अतिहतो गृह्णम्याविशन्विष्विका पश्चं चा——[१]
सोमो राजाऽमृतर् सुतः। ऋजीषेणांजहान्मृत्युम्। ऋतेनं
सत्यिमंन्द्रियम्। विपानर् शुक्रमन्धंसः। इन्द्रंस्थेन्द्रियम्।
इदं पयोऽमृतं मधुं। सोमंमुद्धो व्यंपिबत्। छन्दंसा हुर्सः
शुंचिषत्। ऋतेनं सत्यिमंन्द्रियम्। अद्धः क्षीरं व्यंपिबत्॥६॥
कुङ्गांङ्गिर्सो धिया। ऋतेनं सत्यिमंन्द्रियम्। अन्नांत्पिर्सुतो
रसम्। ब्रह्मणा व्यंपिबत् क्षुत्रम्। ऋतेनं सत्यिमंन्द्रियम्।
रेतो मूत्रं विजंहाति। योनिं प्रविशिदिन्द्रियम्। गर्भो
जरायुणाऽऽवृंतः। उत्वं जहाति जन्मंना। ऋतेनं
सत्यिमंन्द्रियम्॥७॥
वेदंन रूपे व्यंकरोत्। सतासती प्रजापंतिः। ऋतेनं

स्त्यमिन्द्रियम्। सोमेन सोमौ व्यंपिबत्। सुतासुतौ प्रजापितः। ऋतेनं स्त्यमिन्द्रियम्। दृष्ट्वा रूपे व्याकरोत्। सत्यानृते प्रजापितः। अश्रंद्धामनृतेऽदंधात्। श्रद्धाः सत्ये प्रजापितः। ऋतेनं सत्यमिन्द्रियम्। दृष्ट्वा परिस्रुतो रसम्। श्रुक्रेणं शुक्रं व्यंपिबत्। पयः सोमं प्रजापितः। ऋतेनं सत्यमिन्द्रियम्। इतं सत्यमिन्द्रियम्। विपानः श्रुक्रमन्धंसः। इन्द्रंस्येन्द्रियम्। इदं पयोऽमृतं मधुं॥८॥

अद्यः क्षीरं व्यंपिवृज्जनमंनुर्तेनं स्त्यमिन्द्रियः श्रृद्धाः सत्ये प्रजापितर्ष्टौ चं॥——[२]
सुरावन्तं बर्ह्षिषदः सुवीरम्ं। युज्ञः हिन्वन्ति महिषा
नमोभिः। दर्धानाः सोमं दिवि देवतांसु। मदेमेन्द्रं
यजमानाः स्वर्काः। यस्ते रसः सम्भृत ओषंधीषु। सोमस्य
शुष्पः सुर्या सुतस्यं। तेनं जिन्व यजमानं मदेन।
सरस्वतीमश्विनाविन्द्रंमृग्निम्। यमृश्विना नमुंचेरासुरादिधं।
सरस्वत्यसंनोदिन्द्रियायं॥९॥

इमन्तर शुक्रं मधुमन्त्रिमन्दुम्। सोम्र्रं राजांनिम्ह् भक्षयामि। यदत्रं रिप्तर रिसनंः सुतस्यं। यदिन्द्रो अपिंबच्छचीभिः। अहन्तदंस्य मनसा शिवनं। सोम्र्रं राजांनिम्ह भक्षयामि। पितृभ्यंः स्वधाविभ्यंः स्वधा नर्मः। पितामहेभ्यंः स्वधाविभ्यंः स्वधा नर्मः। प्रिपेतामहेभ्यः स्वधाविभ्यंः स्वधा नर्मः। अक्षंन्यितरंः॥१०॥

अमीमदन्त पितरंः। अतींतृपन्त पितरंः। अमींमृजन्त पितरंः।

पितंरः शुन्धंध्वम्। पुनन्तुं मा पितरः सोम्यासः। पुनन्तुं मा पितामहाः। पुनन्तु प्रपितामहाः। पवित्रेण शतायुंषा। पुनन्तुं मा पितामहाः। पुनन्तु प्रपितामहाः॥११॥

प्वित्रेण श्तायुंषा। विश्वमायुर्व्यश्यवै। अग्न आयू श्रिष् पवसेऽग्ने पर्वस्व। पर्वमानः सुवर्जनः पुनन्तुं मा देवजनाः। जातंवेदः प्वित्रंवद्यत्तं प्वित्रंम्रचिषिं। उभाभ्यान्देव सवितर्वेश्वदेवी पुनती। ये संमानाः समंनसः। पितरों यम्राज्ये। तेषां लोकः स्वधा नमः। यज्ञो देवेषुं कल्पताम्॥१२॥

ये संजाताः समंनसः। जीवा जीवेषुं मामकाः। तेषा् श्रीमीयं कल्पताम्। अस्मिँ छोके श्रात समाः। द्वे स्रुती अंश्रणवं पितृणाम्। अहं देवानांमुत मर्त्यांनाम्। याभ्यांमिदं विश्वमेजत्समेति। यदंन्त्रा पितरं मातरं च। इद हिवः प्रजनंनं मे अस्तु। दर्शवीर स्वर्गण स्वस्तये। आत्मसिनं प्रजासिनं। पृशुसन्यंभयसिनं लोक्सिनं। अग्निः प्रजां बंहुलां में करोत्। अन्नं पयो रेतों अस्मासुं धत्त। रायस्पोष्मिष्मूर्जम्समासुं दीधरत्स्वाहाँ॥१३॥

इन्द्रियायं पितरंः शतायुंषा पुनन्तुं मा पितामहाः पुनन्तु प्रपितामहाः कल्पता स्वस्तये पश्चं

सीसेन तत्रुं मनसा मनीषिणंः। ऊर्णासूत्रेणं क्वयों वयन्ति।

अश्विनां यज्ञश् संविता सरेस्वती। इन्द्रेस्य रूपं वर्रणो भिष्ज्यन्। तदंस्य रूपमृमृतुश् शचींभिः। तिस्रोऽदंधुर्देवताः सश्रग्णाः। लोमांनि शष्पैर्बहुधा न तोकांभिः। त्वगंस्य माश्समंभवन्न लाजाः। तदश्विनां भिषजां रुद्रवंतिनी। सरेस्वती वयति पेशो अन्तरः॥१४॥

अस्थि मृज्ञानं मासंरैः। कारोत्रेण दर्धतो गवान्त्वचि। सरंस्वती मनंसा पेश्लं वसुं। नासंत्याभ्यां वयति दर्शतं वपुः। रसं परिस्रुता न रोहितम्। नृग्नहुर्धीर्स्तसंर्न्न वेमं। पर्यसा शुक्रम्मृतं जनित्रम्। सुरंया मूत्रांज्ञनयन्ति रेतः। अपामंतिं दुर्मतिं बार्धमानाः। ऊर्वध्यं वातर्थ सबुवन्तदारात्॥१५॥

इन्द्रेः सुत्रामा हृदेयेन सृत्यम्। पुरोडाशेन सिवृता जंजान। यकृत्क्रोमानं वरुणो भिष्ज्यन्। मतुस्रे वायुव्यैर्न मिनाति पित्तम्। आन्नाणि स्थाली मधु पिन्वमाना। गुदा पात्राणि सुद्धा न धेनुः। श्येनस्य पत्रं न प्रीहा शवीभिः। आसन्दी नाभिरुदरं न माता। कुम्भो विनिष्ठुर्जनिता शवीभिः। यस्मिन्नग्रे योन्यां गर्भो अन्तः॥१६॥

ष्ठाशीर्व्यक्तः शतधार् उत्संः। दुहे न कुम्भी र स्वधां पितृभ्यंः। मुख्र सदंस्य शिर् इत्सदेन। जिह्वा प्वित्रमिश्वना सर सरंस्वती। चप्पन्न पायुर्भिषगंस्य वालंः। वस्तिर्न शेपो हरंसा तर्स्वी। अश्विभ्यां चक्षुंरमृतं ग्रहाँभ्याम्। छागेन् तेजों ह्विषां शृतेनं। पक्ष्मांणि गोधूमैः क्वेरुतानिं। पेशो न शुक्रमसितं वसाते॥१७॥

अविर्न मेषो नृसि वीर्याय। प्राणस्य पन्थां अमृतो ग्रहाँभ्याम्। सर्रस्वत्युप्वाकैंर्व्यानम्। नस्यांनि बर्हिर्बदेरैर्जजान। इन्द्रस्य रूपमृष्मो बलाय। कर्णांभ्या श्रीत्रममृतं ग्रहाँभ्याम्। यवा न बर्हिर्भुवि केसराणि। कर्कन्धं जज्ञे मधुं सार्घं मुखाँत्। आत्मन्नुपस्थे न वृकंस्य लोमं। मुखे श्मश्रृंणि न व्यां प्रलोमम्॥१८॥

केशा न शीर्षन् यशंसे श्रिये शिखाँ। सिर्हस्य लोम् त्विषिरिन्द्रियाणि। अङ्गाँन्यात्मिन्धिषजा तद्धिनाँ। आत्मान्मङ्गैः सम्धात्सरंस्वती। इन्द्रंस्य रूपर्श्वतमान्मायुः। चन्द्रेण् ज्योतिर्मृतन्दधाना। सरंस्वती योन्याङ्गर्भम्नतः। अधिभ्यां पत्नी सुकृतं बिभर्ति। अपार्र्रसेन् वर्रुणो न साम्नां। इन्द्रई श्रिये जनयंत्रप्सु राजां। तेर्जः पश्नार ह्विरिन्द्रियावंत्। परिस्नुता पर्यसा सार्घं मधुं। अधिभ्यांन्दुग्धं भिषजा सरंस्वत्या सुतासुताभ्यांम्। अमृतः सोम् इन्द्ः॥१९॥

अन्तरं आराद्न्तर्वसाते व्याघ्रलोमः राजां चत्वारिं च॥————[४]

मित्रों ऽसि वर्रुणो ऽसि। समृहं विश्वैंद्वैः। क्षुत्रस्य नाभिंरसि। क्षुत्रस्य योनिरसि। स्योनामा सींद। सुषदामा सींद। मा त्वां हिश्सीत्। मा मां हिश्सीत्। निषंसाद धृतव्रंतो वर्रुणः। पस्त्यांस्वा॥२०॥

साम्रांज्याय सुक्रतुंः। देवस्यं त्वा सिवतुः प्रंस्वे। अश्विनोंर्बाहुभ्यांम्। पूष्णो हस्तांभ्याम्। अश्विनोर्भेषंज्येन। तेजंसे ब्रह्मवर्चसायाभिषिश्चामि। देवस्यं त्वा सिवतुः प्रंस्वे। अश्विनोंर्बाहुभ्यांम्। पूष्णो हस्तांभ्याम्। सरंस्वत्ये भैषंज्येन॥२१॥

वीर्यायान्नाद्यायाभिषिश्चामि। देवस्यं त्वा सिवृतुः प्रस्ते। अश्विनौर्बाहुभ्याम्। पूष्णो हस्ताभ्याम्। इन्द्रस्येन्द्रियेणं। श्रिये यशसे बलायाभिषिश्चामि। कोऽसि कत्मोऽसि। कस्मै त्वा कार्यं त्वा। सुश्लोकाँ (४) सुमंङ्गलाँ (४) सत्यंराजा (३) न्। शिरों मे श्रीः॥२२॥

यशो मुखम्। त्विषिः केशाँश्च श्मश्रूणि। राजां मे प्राणोऽमृतम्। सम्राद्वक्षुः। विराद्धोत्रम्। जिह्वा में भृद्रम्। वाङ्गहंः। मनों मृन्युः। स्वराङ्गामंः। मोदाः प्रमोदा अङ्गुलीरङ्गांनि॥२३॥

चित्तं मे सहंः। बाहू मे बर्लमिन्द्रियम्। हस्तौ मे कर्म वीर्यम्। आत्मा क्षत्रमुरो ममं। पृष्टीर्मे राष्ट्रमुदर्म स्मौ। ग्रीवाश्च श्रोण्यौ। ऊरू अर्बी जानुनी। विशो मेऽङ्गानि सुर्वतः। नाभिर्मे चित्तं विज्ञानम्। पायुर्मेऽपंचितिर्भसत्॥ २४॥ आन्न्दन्न्दावाण्डौ में। भगः सौभांग्यं पसंः। जङ्घांभ्यां प्रद्यां धर्मोंऽस्मि। विशि राजा प्रतिष्ठितः। प्रतिं क्षुत्रे प्रतितिष्ठामि राष्ट्रे। प्रत्यश्चेषु प्रतितिष्ठामि गोष्। प्रत्यङ्गेषु प्रतितिष्ठाम्यात्मन्। प्रतिं प्राणेषु प्रतितिष्ठामि पुष्टे। प्रति द्यावांपृथिव्योः। प्रतितिष्ठामि युज्ञे॥२५॥

त्रया देवा एकांदश। त्रयस्त्रिष्शाः सुराधंसः। बृह्स्पतिंपुरो-हिताः। देवस्यं सिवृतुः स्वे। देवा देवैरंवन्तु मा। प्रथमा द्वितीयैः। द्वितीयांस्तृतीयैः। तृतीयाः स्त्येनं। स्त्यं यज्ञेनं। यज्ञो यजुंभिः॥२६॥

यजूर्षेषि सामंभिः। सामाँन्यृग्भिः। ऋची याज्यांभिः। याज्यां वषद्वारैः। वृषद्वारा आहुंतिभिः। आहुंतयो मे कामान्त्समंधयन्तु। भूः स्वाहाँ। लोमांनि प्रयंतिमंमं। त्वङ्म आनंतिरागंतिः। मार्ष्सं म् उपनितिः। वस्वस्थि। मुज्जा म् आनंतिः॥२७॥

पस्यांस्वा सरंस्वत्ये भेषंज्येन श्रीरङ्गांनि भ्सद्यज्ञे यज्ञी यज्ञीर्भरुपंनितिर्दे चं ——[५] यद्देवा देवहेर्डनम्। देवां सश्चकुमा वयम्। अग्निर्मा तस्मादेनंसः। विश्वांन्मुश्चत्व १ हं सः। यदि दिवा यदि नक्तम्। एना १ सि चकुमा वयम्। वायुर्मा तस्मादेनंसः। विश्वांन्मुश्चत्व १ हं सः। यदि जाग्रद्यदि स्वप्नें। एना १ सि चकुमा वयम्। वयम्। यदि जाग्रद्यदि स्वप्नें। एना १ सि चकुमा वयम्॥ २८॥

सूर्यो मा तस्मादेनंसः। विश्वान्मुश्चत्व १ हंसः। यद्ग्रामे यदरंण्ये।

यत्सभायां यदिन्द्रिये। यच्छूद्रे यद्र्यें। एनश्चकृमा व्यम्। यदेक्स्याधि धर्मणि। तस्यांवयजंनमिस। यदापो अप्निया वरुणेति शपांमहे। ततों वरुण नो मुश्च॥२९॥ अवंभृथ निचङ्कण निचेरुरंसि निचङ्कण। अवं देवैर्देवकृंतमेनोंऽयाट। अव मर्त्येर्मर्त्यकृतम्। उरोरा नों देव रिषस्पांहि। सुमित्रा न आप ओषंधयः सन्तु। दुर्मित्रास्तस्मै भूयासुः। यौंऽस्मान्द्वेष्टिं। यं चं व्यं द्विष्मः। द्रुपदादिवेन्मुंमुचानः। स्विन्नः स्नात्वी मलांदिव॥३०॥

पूतं प्वित्रेणेवाज्यम्। आपंः शुन्धन्तु मैनंसः। उद्घयन्तमंस्स्पिरं। पश्यंन्तो ज्योतिरुत्तंरम्। देवन्देवत्रा सूर्यम्। अगंन्म ज्योतिरुत्तमम्। प्रतियुतो वरुणस्य पाशंः। प्रत्यंस्तो वरुणस्य पाशंः। प्रधाँऽस्येधिषीमिहिं। समिदंसि॥३१॥ तेजोऽसि तेजो मियं धेहि। अपो अन्वंचारिषम्। रसेन् समंसृक्ष्मिह। पयंस्वा अग्र आगंमम्। तं मा स॰सृंज् वर्चसा। प्रज्यां च धनेन च। समावंवित पृथिवी। समुषाः। समु सूर्यः। समु विश्वंमिदं जगंत्। वैश्वानरज्योतिर्भूयासम्।

स्वप्न एनारेसि चकृमा व्यं मृंश्च मलांदिव समिदंसि जगुत्रीणि च॥———[६] होतां यक्षत्समिधेन्द्रंमिडस्पदे। नाभां पृथिव्या अधि। दिवो वर्ष्मन्त्समिध्यते। ओजिष्ठश्चर्षणी सहान्। वेत्वाज्यंस्य

विभुङ्कामं व्यंश्जवै। भूः स्वाहाँ॥३२॥

होत्यंजं। होतां यक्ष्तत्तनूनपांतम्। ऊतिभिजेंतांर्मपंराजितम्। इन्द्रं देव र सुंव्विंदम्। पृथिभिर्मधुंमत्तमैः। नराश रसेंन् तेजंसा॥ ३३॥

वेत्वाज्यंस्य होत्रयंजं। होतां यक्ष्विद्धांभिरिन्द्रंमीडितम्। आजुह्वांन्ममंत्र्यम्। देवो देवैः सवींर्यः। वज्रंहस्तः पुरन्द्रः। वेत्वाज्यंस्य होत्रयंजं। होतांयक्षद्वर्हिषीन्द्रंन्निषद्वरम्। वृष्भन्नर्यापसम्। वसुंभीरुद्रैरांदित्यैः। स्युग्भिंर्बर्हिरा-संदत्॥३४॥

वेत्वाज्यंस्य होत्रयंजं। होतां यक्षदोजो न वीर्यम्ं। सहो द्वार् इन्द्रंमवर्धयन्। सुप्रायणा विश्रंयन्तामृतावृधंः। द्वार् इन्द्रांय मीदुषें। वियन्त्वाज्यंस्य होत्रयंजं। होतां यक्षदुषे इन्द्रंस्य धेनू। सुदुघं मातरौं मही। सवातरौ न तेजंसी। वत्समिन्द्रंमवर्धताम्॥३५॥

वीतामाज्यंस्य होत्यंजं। होतां यक्षद्दैव्या होतांरा। भिषजा सखांया। ह्विषेन्द्रं भिषज्यतः। कवी देवौ प्रचेतसौ। इन्द्रांय धत्त इन्द्रियम्। वीतामाज्यंस्य होत्यंजं। होतां यक्षत्तिस्रो देवीः। त्रयंस्त्रिधातंवोपसंः। इडा सरस्वती भारंती॥३६॥

महीन्द्रंपत्नीर्ह्विष्मंतीः। वियन्त्वाज्यंस्य होत्र्यजं। होतां यक्ष्त्त्वष्टांर्मिन्द्रं देवम्। भिषज्ञं सुयजंङ्घृतिश्रियम्। पुरुरूपं सुरेतंसं मुघोनिम्। इन्द्रांय त्वष्टा दर्धदिन्द्रियाणि। वेत्वाज्यंस्य होत्रयंजं। होतां यक्षद्वन्स्पतिम्। शृमितार १ शृतऋंतुम्। धियो जोष्टारंमिन्द्रियम्॥३७॥

मध्यां सम्अन्पथिभिः सुगेभिः। स्वदांति ह्व्यं मधुना घृतेन। वेत्वाज्यंस्य होत्र्यजां। होतां यक्षदिन्द्र स्वाहाऽऽज्यंस्य। स्वाहां मेदंसः। स्वाहां स्तोकानांम्। स्वाहां स्वाहांकृतीनाम्। स्वाहां ह्व्यसूँकीनाम्। स्वाहां देवा अज्यपान्। स्वाहेन्द्र होत्राञ्जंषाणाः। इन्द्र आज्यंस्य वियन्तु। होत्र्यंजं॥३८॥

तेर्जसाऽऽसददवर्धतां भारंतीन्द्रियं जुंषाणा द्वे चं (समिधेन्द्रन्तनूनपांतमिडांभिर्बुर्हिष्योर्ज उषे दैव्यां तिस्रस्त्वष्टांरं वनस्पतिमिन्द्रम्॥ समिधेन्द्रं चतुर्वेत्वेकों वियन्तु द्विर्वीतामेकों वियन्तु द्विर्वेत्वेकों वियन्तु होत्र्यंज्ञ्ण॥

[७]

सिमंद्ध इन्द्रं उषसामनीके। पुरोरुचां पूर्वकृद्वांवृधानः। त्रिभिर्देवैस्त्रिष्शाता वर्ज्ञंबाहुः। ज्ञ्घानं वृत्रं वि दुरों ववार। नराशक्षः प्रतिशूरो मिमानः। तनूनपात्प्रतिं यज्ञस्य धामं। गोभिर्वपावान्मध्ना सम्अन्। हिरंण्येश्चन्द्री यंजति प्रचेताः। ईडितो देवेर्हिरंवाक्ष अभिष्टिः। आजुह्वांनो हिवषा शर्धमानः॥३९॥

पुर्न्द्रो म्घवान् वर्ज्रबाहुः। आयांतु यज्ञमुपंनो जुषाणः। जुषाणो ब्रहिर्हरिवान्न इन्द्रेः। प्राचीन से सीदत्प्रदिशां पृथिव्याः। उरुव्यचाः प्रथंमान स्योनम्। आदित्यैर्क्तं वर्सुभिः स्जोषाः। इन्द्रन्दुरेः कवृष्यो धावंमानाः। वृषाणं यन्तु जनयः सुपत्नीः। द्वारो देवीर्भितो विश्रयन्ताम्। सुवीरां

वीरं प्रथंमाना महोभिः॥४०॥

उषासानक्तां बृह्ती बृहन्तम्। पर्यस्वती सुदुघे शूरिमन्द्रम्। पेशंस्वती तन्तुंना संव्ययंन्ती। देवानां देवं यंजतः सुरुको। देव्या मिमाना मनसा पुरुत्रा। होतांराविन्द्रं प्रथमा सुवाचां। मूर्धन् यज्ञस्य मधुंना दर्धाना। प्राचीनं ज्योतिंरह्विषां वृधातः। तिस्रो देवीर् ह्विषा वर्धमानाः। इन्द्रं जुषाणा वृषंणं न पत्नीः॥४१॥

अच्छिन्नन्तन्तुं पर्यसा सरंस्वती। इडां देवी भारंती विश्वतूँर्तिः। त्वष्टा दधदिन्द्रांय शुष्मम्। अपाकोचिष्टुर्यशसे पुरूणि। वृषा यजन्वृषणं भूरिरेताः। मूर्धन् यज्ञस्य समनक्त देवान्। वनस्पतिरवंसृष्टो न पाशैः। त्मन्यां सम्अञ्छंिमता न देवः। इन्द्रंस्य ह्व्यैर्जुठरं पृणानः। स्वदांति ह्व्यं मध्ना घृतेनं। स्तोकानामिन्दुं प्रति शूर इन्द्रंः। वृषायमाणो वृष्भस्तुंराषाट्। घृतप्रुषा मध्ना ह्व्यमुन्दन्। मूर्धन् यज्ञस्यं जुषता् इ् स्वाहां॥४२॥

शर्धमानो महोभिः पत्नीर्घृतेनं चत्वारि च॥————[८]

आचंर्षणिप्रा विवेष यन्मां। त॰ स्प्रीचींः। स्त्यिमित्तन्न त्वावा॰ अन्यो अस्ति। इन्द्रं देवो न मर्त्यो ज्यायान्। अहुन्निहं परि्शयांन्मणिः। अवांसृजोऽपो अच्छां समुद्रम्। प्रसंसाहिषे पुरुहूत शत्रून्। ज्येष्ठंस्ते शुष्मं इह रातिरस्तु। इन्द्रा भेर् दक्षिणेना वसूंनि। पितः सिन्धूंनामसि रेवर्तीनाम्। स शेवृंध्मिधं धाद्युम्नम्से। मिहं क्षत्रं जनाषाडिन्द्र तव्यम्। रक्षां च नो मुघोनः पाहि सूरीन्। राये चं नः स्वप्त्या इषे धाः॥४३॥

रेवतींनाश्चत्वारिं च॥—————[९]

देवं ब्र्हिरिन्द्र ए सुदेवं देवैः। वीरवंतस्तीणं वेद्यांमवर्धयत्। वस्तौर्वृतं प्राक्तौर्भृतम्। राया ब्र्हिष्मृतोऽत्यंगात्। वसुवनं वसुधेयंस्य वेतु यजं। देवीर्द्वार् इन्द्र ए सङ्घाते। विङ्वीर्यामंन्नवर्धयन्। आ वृत्सेन् तरुणेन कुमारेणं चमीविता अपार्वाणम्। रेणुकंकाटन्नुदन्ताम्। वसुवनं वसुधेयंस्य वियन्तु यजं॥४४॥

देवी उषासानक्तां। इन्ह्रं यज्ञे प्रयत्यंह्वेताम्। दैवीर्विशः प्रायांसिष्टाम्। सुप्रीते सुधिते अभूताम्। वसुवने वसुधेयंस्य वीतां यजा। देवी जोष्ट्री वसुधिती। देविमन्द्रमवर्धताम्। अयांव्यन्याघा द्वेषा सि। आन्यावांक्षीद्वसु वार्याणि। यजमानाय शिक्षिते॥४५॥

वसुवने वसुधेयंस्य वीतां यजं। देवी ऊर्जाहुंती दुघें सुदुघैं। पयसेन्द्रंमवर्धताम्। इष्मूर्जम्न्याऽवाँक्षीत्। सिध्द्रं सपीतिम्न्या। नवेन पूर्वन्दयंमाने। पुराणेन नवम्। अधांतामूर्जमूर्जाहुंती वसु वार्याणि। यजंमानाय शिक्षिते।

वसुवने वसुधेयंस्य वीतां यजं॥४६॥

देवा दैव्या होतांरा। देविमन्द्रंमवर्धताम्। हृताघंश श्यावाभाँर्षां वसुवार्याणि। यजंमानाय शिक्षितौ। वसुवनं वसुधेयंस्य वीतां यजं। देवीस्त्रिस्रस्तिस्रो देवीः। पितृमिन्द्रंमवर्धयन्। अस्पृंक्षद्भारंती दिवम्। रुद्रैर्यज्ञ सरंस्वती। इडा वसुंमती गृहान्॥४७॥

वसुवने वसुधेयंस्य वियन्तु यजं। देव इन्द्रो नराशरसंः। त्रिवरूथस्निवन्धुरः। देविमन्द्रमवर्धयत्। शतेनं शितिपृष्ठानामाहितः। सहस्रेण प्रवंतिते। मित्रावरुणेदंस्य होत्रमर्हतः। बृह्स्पितिः स्तोत्रम्। अश्विनाऽऽध्वंर्यवम्। वसुवने वसुधेयंस्य वेतु यजं॥४८॥

देव इन्द्रो वन्स्पतिः। हिरंण्यवर्णो मधुंशाखः सुपिप्पृतः। देविमन्द्रंमवर्धयत्। दिव्मग्रेणाप्रात्। आऽन्तिरिक्षं पृथिवीमंद १ हीत्। वसुवनं वसुधेयंस्य वेतु यर्जा। देवं बर्हिवीरितीनाम्। देविमन्द्रंमवर्धयत्। स्वासुस्थिमन्द्रेणासंत्रम्। अन्या बर्ही १ ष्युभ्यंभूत्। वसुवनं वसुधेयस्यं वेतु यर्जा। देवो अग्निः स्विष्टकृत्। देविमन्द्रंमवर्धयत्। स्विष्टं कुर्वन्त्स्वष्टकृत्। स्विष्टम्द्यं करोतु नः। वसुवनं वसुधेयंस्य वेतु यर्जा॥ ४९॥ वियन्तु यर्ज शिक्षिते विस्वतं वसुधेयंस्य वीताँय्यर्ज गृहान वेतु यर्जाभूथाई (देवं बर्हिद्वीद्वित्रं देवी उपासानक्तां देवी जोष्ट्री देवी कुर्जाहंती देवा देव्या होतांरा शिक्षितौ देवीसित्रमस्त्रिको देवीदेव इन्द्रो नगुश्यस्तां देव इन्द्रो वनुस्पतिदेवं बर्हिवीरितीनान्देवो

अग्निः स्विष्टकृद्देवम्। वेतु वियन्तु चतुर्वीतामेको वियन्तु चतुर्वेत्ववर्धयदवर्धयन्निरंवर्धतामेकोऽ वर्धयः श्चतुर्रवर्धयत्। वस्तोरा वृत्सेन् दैवीरयावीष हताऽस्पृक्षच्छतेन् दिव स्वासस्थः स्विष्टः शिक्षिते शिक्षिते शिक्षिते॥)॥———[१०]

होतां यक्षत्समिधाऽग्निमिडस्पदे। अश्विनेन्द्र सरंस्वतीम्। अजो धूम्रो न गोधूमैः क्वंलैभेषजम्। मधु शष्पैर्न तेजं इन्द्रियम्। पयः सोमः परिस्रुतां घृतं मधुं। वियन्त्वाज्यंस्य होत्यंजं। होतां यक्ष्तत्तनूनपात्सरंस्वती। अविंर्मेषो न भेषजम्। पथा मधुंमताभंरन्। अश्विनेन्द्रांय वीर्यम्॥५०॥

बदंरैरुप्वाकांभिर्भेष्जन्तोकांभिः। पयः सोमः परिस्रुतां घृतं मधुं। वियन्त्वाज्यंस्य होत्र्यजं। होतां यक्षन्नराशरसं न नुग्नहुम्। पित्र सुरांयै भेष्जम्। मेषः सरंस्वती भिषक्। रथो न चन्द्र्यंश्विनौर्वपा इन्द्रंस्य वीर्यम्। बदंरैरुप्वाकांभिर्भेष्जन्तोकांभिः। पयः सोमः परिस्रुतां घृतं मधुं। वियन्त्वाज्यंस्य होत्र्यजं॥५१॥

होतां यक्षदिडेडित आजुह्वांनः सरंस्वतीम्। इन्द्रं बलेन वर्धयन्। ऋषभेण गवेन्द्रियम्। अश्विनेन्द्रांय वीर्यम्। यवैः कर्कन्धुंभिः। मधुं लाजैर्न मासंरम्। पयः सोमः परिस्रुतां घृतं मधुं। वियन्त्वाज्यंस्य होत्र्यजं। होतां यक्षद्वर्हिः सृष्टरीमोर्णम्रदाः। भिषङ्गासंत्या॥५२॥

सुष्टरामाणश्रदाः। ।मृषञ्जासत्या॥५२॥ भिष्टमार्वश्रामारुगः विषयम्। भि

भिषजाऽश्विनाऽश्वा शिशुंमती। भिषग्धेनुः सर्रस्वती। भिषग्दुह इन्द्रांय भेषुजम्। पयुः सोमः परिस्रुतां घृतं मधुं। वियन्त्वाज्यंस्य होत्र्यजं। होतां यक्ष्रद्दुरो दिशः। कुवृष्यों न व्यचंस्वतीः। अश्विभ्यां न दुरो दिशः। इन्द्रो न रोदंसी दुघैं। दुहे कामान्त्सरंस्वती॥५३॥

अश्विनेन्द्रांय भेषजम्। शुक्रं न ज्योतिरिन्द्रियम्। पयः सोमः परिस्रुतां घृतं मधुं। वियन्त्वाज्यंस्य होत्र्यजं। होतां यक्षत्सुपेशंसोषे नक्तं दिवां। अश्विनां सञ्जानाने। समं जाते सरंस्वत्या। त्विषिमिन्द्रे न भेषजम्। श्येनो न रजंसा हृदा। पयः सोमः परिस्रुतां घृतं मधुं॥५४॥

वियन्त्वाज्यंस्य होत्रयंजं। होतां यक्ष्रद्देव्या होतांरा भिषजाऽश्विनां। इन्द्रं न जागृंवी दिवा नक्तं न भेषजेः। शूष्ट्रं सरंस्वती भिषक्। सीसेन दुह इन्द्रियम्। पयः सोमः परिस्रुतां घृतं मधुं। वियन्त्वाज्यंस्य होत्र्यंजं। होतां यक्षतिस्रो देवीर्न भेष्जम्। त्रयंस्त्रिधातंवोऽपसंः। रूपिनन्द्रें हिरण्ययम्॥५५॥

अश्विनेडा न भारती। वाचा सरंस्वती। मह् इन्द्रीय दध्रिन्द्रियम्। पयः सोमः परिस्रुतां घृतं मधुं। वियन्त्वाज्यंस्य होत्र्यजं। होतां यक्ष्त्त्वष्टांर्मिन्द्रमश्विनां। भिषजं न सरंस्वतीम्। ओजो न जूतिरिन्द्रियम्। वृको न रंभसो भिषक्। यशः सुरंया भेषजम्॥५६॥

श्रिया न मासंरम्। पयः सोमंः परिस्रुतां घृतं मधुं। वियन्त्वाज्यंस्य होतुर्यजं। होतां यक्षुद्वनुस्पतिम्। शुमितार र् श्तर्ऋतुम्। भीमं न मृन्यु राजांनळ्याँ प्रत्नमंसा ऽश्विना भामम्। सरंस्वती भिषक्। इन्दांय दुह इन्द्रियम्। पयः सोमः पिर्स्नुतां घृतं मधुं। वियन्त्वाज्यंस्य होत् र्यजां॥५७॥ होतां यक्षद्गि स्वाहाऽऽज्यंस्य स्तोकानांम्। स्वाहा मेदंसां पृथंक्। स्वाहा छागंमश्विभ्यांम्। स्वाहां मेष सरंस्वत्यै। स्वाहंर्ष्भमिन्द्रांय सि इहाय सहंसेन्द्रियम्। स्वाहाऽग्निं न भेषुजम्। स्वाहा सोमंमिन्द्रियम्। स्वाहेन्द्र सुत्रामांण स् सिवतारं वर्रणं भिषजां पितम्। स्वाहा वनस्पितं प्रियं पाथो न भेषुजम्। स्वाहां देवा अंज्यपान्॥५८॥

स्वाह् । जियन्त्वाज्यंस्य होत्र्यंजं। होतां यक्षदिश्वनाः सरंस्वतीमिन्द्रः सुत्रामाणम्। इमे सोमाः सुरामाणः। छागैनं मेषेर्ऋष्भेः सुताः। शष्येनं तोकांभिः। लाजैर्महंस्वन्तः। मदामासंरेण परिष्कृताः। श्रुकाः पर्यस्वन्तोऽमृताः। प्रस्थिता वो मधुश्चतः। तानिश्वनाः सरंस्वतीन्द्रः सुत्रामां वृत्रहा। ज्रुपन्ताः। प्रस्थिता वो मधुश्चतः। तानिश्वनाः सरंस्वतीन्द्रः सुत्रामां वृत्रहा। ज्रुपन्ताः सौम्यं मधुं। पिबन्तु मदन्तु वियन्तु सोमम्। होत्र्यज्ञ॥५९॥ वौर्यं वियन्त्वाज्यंस्य होत्र्यंज्ञ नासंत्या सरंस्वती मधुं हिर्ण्ययं भेषुजं वियन्त्वाज्यंस्य होत्र्यंज्ञ नासंत्या सरंस्वती मधुं हिर्ण्ययं भेषुजं वियन्त्वाज्यंस्य होत्र्यंज्ञ नासंत्या सरंस्वती मधुं हिर्ण्ययं भेषुजं वियन्त्वाज्यंस्य होत्र्यंजांज्यपानमृताः पश्चं च (समिधाऽग्निः पटा तनूनपात्साः नराशरसमृिवः। इडेहितो यवैर्ष्टो। बर्हः स्ता दर्गेऽश्वना नवं। सुपेश्वसर्विः। देव्या होतांग् सीसेन् रसः। तिस्रस्त्वष्टांरमृष्टावंष्टो। वनस्पतिमृिवः। अग्नित्रयांदश। अश्वना द्वादंश त्रयोदश। समिधाऽग्निः वदेर्थवंदर्थवेदर्थवेदर्थवेदर्थवेत्रिवा त्विविम्श्वना न भेषुजर रूपमृश्वनां भीमं भामम्॥॥ [११]

सिमंद्धो अग्निरंश्विना। तृप्तो घूर्मो विराद्भुतः। दुहे धेनुः सरंस्वती। सोमर्थ शुक्रमिहेन्द्रियम्। तृनूपा भिषजां सुते। अश्विनोभा सरंस्वती। मध्वा रजार्थसीन्द्रियम्। इन्द्रांय पृथिभिर्वहान्। इन्द्रायेन्दुर् सरंस्वती। नराशर्थने न्म्रहुं:॥६०॥

अधांताम्श्विना मधुं। भेषजं भिषजां सुते। आजुह्वांना सरंस्वती। इन्द्रांयेन्द्रियाणि वीर्यम्। इडांभिरश्विनाविषम्। समूर्ज् सरंस्वती अश्विंना नमुंचेः सुतम्। सोमर् शुक्रं परिस्रुतां। सरंस्वती तमाभंरत्। ब्रहिषेन्द्राय पातंवे॥६१॥

क्वष्यों न व्यचंस्वतीः। अश्विभ्यां न दुरो दिशः। इन्द्रो न रोदंसी दुधें। दुहे कामान्त्सरंस्वती। उषासा नक्तंमश्विना। दिवेन्द्रं सायमिन्द्रियैः। सञ्जानाने सुपेशंसा। समंं जाते सरस्वत्या। पातं नों अश्विना दिवां। पाहि नक्तं सरस्वति॥६२॥

दैव्यां होतारा भिषजा। पातिमन्द्रश् सर्चां सुते। तिस्रस्रेधा सरंस्वती। अश्विना भारतीडाँ। तीव्रं पंरिस्रुता सोमम्ँ। इन्द्रांय सुषवुर्मदम्। अश्विना भेषजं मधुं। भेषजन्नः सरंस्वती। इन्द्रे त्वष्टा यशः श्रियम्। रूपश् रूपमधः सुते। ऋतुथेन्द्रो वनस्पतिः। शृशमानः पंरिस्रुतां। कीलालंमश्विभ्यां मधुं। दुहे धेनुः सरंस्वती। गोभिर्न सोमंमश्विना। मासंरेण

परिष्कृतां। समेधाता १ सर्रस्वत्या। स्वाहेन्द्रे सुतं मधुं॥६३॥ नुग्रहुः पातंवे सरस्वत्यधुः सुतेंऽष्टो चं॥———[१२]

अश्विनां ह्विरिंन्द्रियम्। नमुंचेर्धिया सरंस्वती। आ शुक्रमांसुराद्वसु। मुघमिन्द्रांय जभिरे। यमश्विना सरंस्वती। ह्विषेन्द्रमवर्धयन्। स बिंभेद वृलं मुघम्। नमुंचावासुरे सचां। तमिन्द्रं पशवः सचां। अश्विनोभा सरंस्वती॥६४॥

दधांना अभ्यंनूषत। ह्विषां यज्ञिमंन्द्रियम्। य इन्द्रं इन्द्रियन्द्धुः। स्विता वरुणो भगः। स सुत्रामां ह्विष्पंतिः। यजमानाय सश्चत। स्विता वरुणोऽदधंत्। यजमानाय दाशुषें। आदंत्त नमुंचेर्वसुं। सुत्रामा बलंगिन्द्रियम्॥६५॥

वर्रणः क्षुत्रमिन्द्रियम्। भगेन सिवता श्रियम्। सुत्रामा यशंसा बलम्। दधांना यज्ञमांशत। अश्विंना गोभिरिन्द्रियम्। अश्वेभिर्वीर्यं बलम्। ह्विषेन्द्र सरंस्वती। यजंमानमवर्धयन्। ता नासंत्या सुपेशंसा। हिरंण्यवर्तनी नरा। सरंस्वती ह्विष्मंती। इन्द्र कर्मसु नोऽवत। ता भिषजां सुकर्मणा। सा सुद्धा सरंस्वती। स वृंत्रहा श्तकंतुः। इन्द्रांय दध्रिन्द्रियम्॥६६॥

उभा सरंस्वती बलंमिन्द्रियन्नरा षद्वं॥———[१३]

देवं ब्र्हिः संरस्वती। सुदेविमन्द्रं अश्विनां। तेजो न चक्षुंरुक्योः। ब्र्हिषां दधुरिन्द्रियम्। वसुवनं वसुधेयंस्य वियन्तु यर्जं। देवीर्द्वारों अश्विनां। भिषजेन्द्रे सरंस्वती। प्राणं न वीर्यन्नसि। द्वारों दधुरिन्द्रियम्। वसुवनें वसुधेयंस्य वियन्तु यर्जं॥६७॥

देवी उषासांविश्वनां। भिषजेन्द्रे सरंस्वती। बलं न वार्चमास्यें। उषाभ्यांन्दधुरिन्द्रियम्। वसुवनें वसुधेयंस्य वियन्तु यर्ज। देवी जोष्ट्रीं अश्विनां। सुत्रामेन्द्रे सरंस्वती। श्रोत्रं न कर्णयोर्यशंः। जोष्ट्रींभ्यान्दधुरिन्द्रियम्। वसुवनें वसुधेयंस्य वियन्तु यर्ज॥६८॥

देवी ऊर्जाहुंती दुघें सुदुघें। पयसेन्द्र सरंस्वत्यश्विनां भिषजांवत। शुक्रं न ज्योतिः स्तनंयोराहुंती धत्त इन्द्रियम्। वसुवने वसुधेयंस्य वियन्तु यजं। देवा देवानां भिषजां। होतांराविन्द्रंमश्विनां। वषद्भारेः सरंस्वती। त्विष्ं न हदंये मृतिम्। होतृंभ्यान्दध्रिनद्भयम्। वसुवने वसुधेयंस्य वियन्तु यजं॥६९॥

देवीस्तिस्रस्तिस्रो देवीः। सर्गस्वत्यश्विना भारतीडाँ। शूषन्न मध्ये नाभ्याम्। इन्द्रांय दध्रिन्द्रियम्। वसुवने वसुधेयंस्य वियन्तु यजं। देव इन्द्रो नराशश्संः। त्रिव्रूथः सर्गस्वत्याऽश्विभ्यामीयते रथंः। रेतो न रूपममृतं जनित्रम्। इन्द्रांय त्वष्टा दधंदिन्द्रियाणि। वसुवने वसुधेयंस्य वियन्तु यजं॥७०॥ देव इन्द्रो वन्स्पतिः। हिरंण्यपर्णो अश्विभ्याम्। सरंस्वत्याः सुपिप्पुलः। इन्द्रांय पच्यते मधुं। ओजो न जूतिमृष्भो न भामम्। वन्स्पतिंनी दधंदिन्द्रियाणि। वसुवने वसुधयंस्य वियन्तु यजं। देवं बर्हिर्वारितीनाम्। अध्वरे स्तीर्णमृश्विभ्यांम्। ऊर्णम्रदाः सरंस्वत्याः॥७१॥

स्योनिमेन्द्र ते सदं। ईशायै मृन्यु राजांनं ब्र्हिषां दधिरिन्द्रियम्। वसुवने वसुधेयंस्य वियन्तु यजे। देवो अग्निः स्विष्टुकृत्। देवान् यंक्षद्यथायथम्। होतांराविन्द्रंमिश्विनां। वाचा वाच् सरंस्वतीम्। अग्नि सोम हित्रे स्वष्टुकृत्। स्विष्ट् इन्द्रंः सुत्रामां सिवृता वर्रुणो भिषक्। इष्टो देवो वनस्पतिः। स्विष्टा देवा आज्यपाः। इष्टो अग्निर्ग्निनां। होतां होत्रे स्विष्टुकृत्। यशो न दर्धदिन्द्रियम्। ऊर्ज्मपंचिति इस्वधाम्। वसुवने वसुधेयंस्य वियन्तु यजं॥७२॥

द्वारौ दध्रिरिन्द्र्यं वंसुवने वसुधेयंस्य वियन्तु यज् जोष्ट्रींभ्यान्दध्रिन्द्र्यं वंसुवने वसुधेयंस्य वियन्तु यज् होतृंभ्यान्दध्रिन्द्र्यं वंसुवने वसुधेयंस्य वियन्तु यजेन्द्रियाणि वसुवने वसुधेयंस्य वियन्तु यज् सरंस्वत्या वनस्पतिः पद्वं (देवं ब्र्हिर्देवीर्द्वारों देवी उषासांविश्वनां देवी जोष्ट्रीं देवी ऊर्जाहंती देवा देवानां भिषजां वषद्वारेदेवीस्तिस्रस्तिस्रो देवीदेव इन्द्रो नराशश्सों देव इन्द्रो वनस्पतिदेवं ब्र्हिर्वारितीनान्देवो अग्निः स्विष्टकृद्देवान्। समिधाऽग्निं देवं ब्र्हिः सरंस्वत्यिश्वना सर्वं वियन्तु। द्वारंस्तिस्रः सर्ववियन्तु। अज इन्द्रमोजोऽग्निं परः सरंस्वतीम्। नक्तं पूर्वः सरंस्वति। अन्यत्र सरंस्वती। भिषक्पूर्वन्द्ह इन्द्रियम्। अन्यत्रं दध्रिनिद्रयम्। सौत्रामृण्याः स्रंतासुती। अञ्चन्त्ययं यजंमानः॥॥——[१४]

अग्निमद्य होतांरमवृणीत। अय॰ सुंतासुती यजंमानः। पर्चन्यक्तीः। पर्चन्युरोडाशान्। गृह्णन्यहान्। बुध्नननिधन्याञ्छागु र सरंस्वत्या इन्द्रांया बुधन्त्सरंस्वत्यै मेषिमन्द्रांयाश्विभ्यांम्। बुध्ननिन्द्रांयर्षभम् श्विभ्या ५ सर्रस्वत्यै। सूपस्था अद्य देवो वनस्पतिरभवत्। अश्विभ्याञ्छागेन सरस्वत्या इन्द्रांय॥७३॥ सरंस्वत्यै मेषेणेन्द्रांयाश्विभ्यांम्। इन्द्रांयर्षभेणाश्विभ्या । सरंस्वत्यै। अक्षङ्स्तान्मेंदस्तः प्रतिपचताग्रंभीषुः। अवींवृधन्त ग्रहैं। अपांतामृश्विना सरंस्वृतीन्द्रंः सुत्रामां वृत्रुहा। सोमौन्त्सुराम्णंः। उपो उक्थामुदाः श्रौद्विमदां अदन्। अवींवृधन्ताङ्ग्षैः। त्वामुद्यर्षं आर्षेयर्षीणान्नपादवृणीत। अय सुंतासुती यर्जमानः। बृहुभ्य आ सङ्गंतेभ्यः। एष में देवेषु वसु वार्या येक्ष्यत् इतिं। ता या देवा देवदानान्यदुः। तान्येस्मा आ च शास्वं। आ चं गुरस्व। इषितश्चं होतरसिं भद्रवाच्यांय प्रेषितो मानुंषः। सूक्तवाकायं सूक्ता ब्रूंहि॥७४॥ इन्द्रांय यजंमानः सप्त चं॥

उशन्तंस्त्वा हवामह् आ नों अग्ने सुकेतुनां। त्वश् सोंम महे भगन्त्वश् सोंम् प्रचिंकितो मनीषा। त्वया हि नेः पितरंः सोम् पूर्वे त्वश् सोंम पितृभिः संविदानः। बर्हिषदः पितर् आऽहं पितृन्। उपहूताः पितरोऽग्निष्वात्ताः पितरः। अग्निष्वात्तानृतुमतो हवामहे। नराशश्से सोमपीथं य आशुः। ते नो अर्वन्तः सुहवां भवन्तु। शं नो भवन्तु द्विपदे शश्चतुंष्पदे।

ये अंग्निष्वात्ता येऽनंग्निष्वात्ताः॥७५॥

अ्रहोमुर्चः पितरंः सोम्यासंः। परेऽवंरेऽमृतांसो भवंन्तः। अधि ब्रुवन्तु ते अवन्त्वस्मान्। वान्यायै दुग्धे जुषमाणाः कर्म्भम्। उदीरांणा अवंरे परे च। अग्निष्वात्ता ऋतुभिः संविदानाः। इन्द्रंवन्तो ह्विरिदं जुषन्ताम्। यदंग्ने कव्यवाहन् त्वमंग्न ईडितो जांतवेदः। मातंली कृव्यैः। ये तांतृपुर्देवृत्रा जेहंमानाः। होत्रावृधः स्तोमंतष्टासो अर्कैः। आऽग्ने याहि सुविदत्रेभिर्वाङ्। स्त्यैः कृव्यैः पितृभिर्घर्मसिद्धः। हृव्यवाहंमुजरं पुरुप्रियम्। अग्निं घृतेनं हृविषां सप्यन्। उपांसदङ्कव्यवाहं पितृणाम्। स नः प्रजां वीरवंतीः समृण्वतु॥७६॥

अनिश्चिष्वात्ता जेहंमानाः सप्त चं॥-----[१६]

होतां यक्षदिडस्पदे। समिधानं महद्यशंः। सुषंमिद्धं वरेण्यम्। अग्निमिन्द्रं वयोधसम्। गायत्रीञ्छन्दं इन्द्रियम्। त्र्यविङ्गां वयो दर्धत्। वेत्वाज्यंस्य होत्र्यजं। होतां यक्षच्छुचिव्रतम्। तनूनपातमुद्भिदम्। यङ्गर्भमदितिर्द्धे॥७७॥

शुचिमिन्द्रं वयोधसम्। उष्णिह्ञ्छन्दं इन्द्रियम्। दित्यवाह्ङ्गां वयो दर्धत्। वेत्वाज्यंस्य होत्र्यजं। होतां यक्षदीडेन्यम्। ईडितं वृत्रहन्तंमम्। इडांभिरीड्यक् सहं। सोममिन्द्रं वयोधसम्। अनुष्टुभुञ्छन्दं इन्द्रियम्। त्रिवृत्सङ्गां वयो

दर्धत्॥७८॥

वेत्वाज्यंस्य होत्रयंजं। होतां यक्षत्सुबर्हिषदम्ं। पूष्णवन्तममंत्र्यम्। सीदंन्तं बर्हिषं प्रिये। अमृतेन्द्रं वयोधसम्। बृह्तीञ्छन्दं इन्द्रियम्। पञ्चांविङ्गां वयो दधंत्। वेत्वाज्यंस्य होत्रयंजं। होतांयक्ष्रद्यचंस्वतीः। सुप्रायणा ऋतावृधंः॥७९॥

द्वारों देवीर्हिर्ण्ययीः। ब्रह्माण् इन्ह्रं वयोधसम्। पृङ्किञ्छन्दं इहेन्द्रियम्। तुर्यवाहुङ्गां वयो दर्धत्। वेत्वाज्यंस्य होत्र्यजां। होतां यक्षत्सुपेशंसे। सुशित्ये बृंहृती उभे। नक्तोषासा न दंर्शते। विश्वमिन्द्रं वयोधसम्। त्रिष्ठभुञ्छन्दं इन्द्रियम्॥८०॥ पृष्ठवाहुङ्गां वयो दर्धत्। वेत्वाज्यंस्य होत्र्यजां। होतां यक्षत्प्रचेतसा। देवानांमुत्तमं यशः। होतांरा देव्यां क्वी। स्युजेन्द्रं वयोधसम्। जगंतीञ्छन्दं इहेन्द्रियम्। अनुङ्वाहुङ्गां वयो दर्धत्। वेत्वाज्यंस्य होत्र्यजां। होतां यक्षत्येशंस्वतीः॥८१॥

तिस्रो देवीरहिरण्ययीः। भारतीर्बृह्तीर्म्हीः। पितृमिन्द्रं वयोधसम्। विराज्ञञ्छन्दं इहेन्द्रियम्। धेनुं गां न वयो दर्धत्। वेत्वाज्यंस्य होत्र्यंजं। होतां यक्षत्सुरेतंसम्। त्वष्टांरं पृष्टिवर्धनम्। रूपाणि बिभ्रंतं पृथंक्। पृष्टिमिन्द्रं वयोधसम्॥८२॥

द्विपदञ्छन्दं इहेन्द्रियम्। उक्षाणं गां न वयो दर्धत्। वेत्वाज्यंस्य होत्र्यंजं। होतां यक्षच्छ्तकंतुम्। हिरंण्यपणमुक्थिनम्ँ। रश्नां विश्रंतं वृशिम्। भगमिन्द्रं वयोधसम्ँ। ककुभुञ्छन्दं इहेन्द्रियम्। वृशां वेहतं गां न वयो दर्धत्। वेत्वाज्यंस्य होत्यंजं। होतां यक्षत्स्वाहांकृतीः। अग्निं गृहपंतिं पृथंक्। वर्रुणं भेषजङ्कविम्। क्षुत्रमिन्द्रं वयोधसम्। अतिंच्छन्दस्ञ्छन्दं इन्द्रियम्। बृहद्ष्पभङ्गां वयो दर्धत्। वेत्वाज्यंस्य होत्र्यंजं॥८३॥

द्धे दर्धदत्त्वृधं इन्द्रियं पेशंस्वतीर्वयोधसं वेत्वाज्यंस्य होत्र्यजं सप्त चं (इडस्प्देंऽग्निङ्गांयुत्रीत्र्यविम्। शृचिंवृत्र् शृचिंमृष्णिहंन्दित्यवाहम्। ईडेन्य् सोमंमनुष्टुभंत्रिवृत्सम्। सुब्रृहिषदंमुमृतेन्द्रं बृह्तीं पश्चांविम्। व्यचंस्वतीः सुप्रायणा द्वारों ब्रह्माणंः पृङ्किमिह तुंर्यवाहम्। सुपेशंसे विश्वमिन्द्रंत्रिष्टुभं पष्टवाहम्। प्रचेतसा स्युजेन्द्रं जगंतीमिहानुङ्गाहम्। पेशंस्वतीस्तिसः पितं विराजंमिह धेनुन्न। सुरेतंसन्त्वष्टांरं पृष्टिमिन्द्रं द्विपदंमिहोक्षाण्न्न। शृतकंतुं भगमिन्द्रंङ्क्कभंमिह वृशान्न। स्वाहांकृतीः क्षत्रमितंच्छन्दसं बृहदंष्भङ्गां वयो दर्धदिन्द्रयमृषि वसु नवं द्शेहंन्द्रियमष्टं नव दश् गां न वयो दर्धदिडस्पदे सर्वं वेतु॥)॥———[१७]

सिमंद्धो अग्निः स्मिधां। सुषंमिद्धो वरेंण्यः। गायत्री छन्दं इन्द्रियम्। त्र्यविगीवयां दधुः। तनूनपाच्छुचित्रतः। तनूपाच् सरंस्वती। उष्णिक्छन्दं इन्द्रियम्। दित्यवाङ्गोवयां दधुः। इडांभिरग्निरीड्यः। सोमो देवो अमंत्र्यः॥८४॥

अनुष्टुप्छन्दं इन्द्रियम्। त्रिवृत्सो गौर्वयो दधुः। सुब्रहिर्ग्निः पूष्णवान्। स्तीर्णबंहि्रमर्त्यः। बृह्ती छन्दं इन्द्रियम्। पश्चांविगींवयां दधः। दुरों देवीर्दिशों महीः। ब्रह्मा देवो बृह्स्पतिः। पङ्किश्छन्दं इहेन्द्रियम्। तुर्यवाङ्गोर्वयों दधः॥८५॥ उषे यह्वी सुपेशंसा। विश्वं देवा अमंत्याः। त्रिष्टुप्छन्दं इन्द्रियम्। पृष्ठवाद्गौर्वयों दधः। दैव्यां होतारा भिषजा। इन्द्रेण स्युजां युजा। जगंती छन्दं इहेन्द्रियम्। अनुङ्वान्गौर्वयों दधः। तिस्र इडा सरंस्वती। भारती मुरुतो विशः॥८६॥

विराद्धन्दं इहेन्द्रियम्। धेनुर्गौर्न वयों दधः। त्वष्टां तुरीपो अद्भंतः। इन्द्राग्नी पृष्टिवर्धना। द्विपाच्छन्दं इहेन्द्रियम्। उक्षा गौर्न वयों दधः। शमिता नो वनस्पतिः। स्विता प्रस्वन्भगम्। क्षुच्छन्दं इहेन्द्रियम्। वृशा वेहद्गौर्न वयों दधः। स्वाहां युज्ञं वर्रुणः। सुक्षत्रो भेषुजं करत्। अतिंच्छन्दाश्छन्दं इन्द्रियम्। बृहदंषभो गौर्वयों दधः॥८७॥

अमर्त्यस्तुर्य्वाङ्गौर्वयो दधुर्विशो वृशा वे्हद्गौर्न वयो दधुश्चत्वारि च॥———[१८]

वसन्तेन्त्र्नां देवाः। वसंविश्चवृतां स्तुतम्। रथन्तरेण् तेजंसा। ह्विरिन्द्रे वयों दधुः। ग्रीष्मेणं देवा ऋतुनां। रुद्राः पंश्चदशे स्तुतम्। बृह्ता यशंसा बलम्ं। ह्विरिन्द्रे वयों दधुः। वर्षाभिर्ऋतुनांऽऽदित्याः। स्तोमें सप्तदशे स्तुतम्॥८८॥

वैरूपेणं विशौजंसा। ह्विरिन्द्रे वयों दधुः। शार्देनुर्तुनां देवाः। एकविश्श ऋभवंः स्तुतम्। वैराजेनं श्रिया श्रियम्। ह्विरिन्द्रे वयों दधुः। हेम्नतेनुर्तुनां देवाः। मुरुतंस्त्रिणुवे स्तुतम्। बलेन शक्वरीः सहंः। ह्विरिन्द्रे वयो दधुः। शैशिरेणुर्तुनां देवाः। त्रयस्त्रि शें ऽमृत ई स्तुतम्। सृत्येनं रेवतीः क्षत्रम्। ह्विरिन्द्रे वयो दधुः॥८९॥

स्तोमें सप्तद्शे स्तुतः सहीं हुविरिन्द्रे वयों दधुश्चत्वारिं च (वस्तन्तेनं ग्रीष्मेणं वर्षाभिः शार्देनं हेमन्तेनं शैशिरेण षद॥)॥———[१९]

देवं बर्हिरिन्द्रं वयोधसम्। देवं देवमंवर्धयत्। गायत्रिया छन्दंसेन्द्रियम्। तेज् इन्द्रे वयो दर्धत्। वसुवनं वसुधेयंस्य वेतु यजं। देवीर्द्वारों देविमन्द्रं वयोधसम्। देवीर्देवमंवर्धयन्। उण्णिह्य छन्दंसेन्द्रियम्। प्राणिमन्द्रे वयो दर्धत्। वसुवनं वसुधेयस्य वियन्तु यजं॥९०॥

देवी देवं वंयोधसम्। उषे इन्द्रंमवर्धताम्। अनुष्ठभा छन्दंसेन्द्रियम्। वाच्मिन्द्रे वयो दर्धत्। वसुवने वसुधेयंस्य वीतां यजं। देवी जोष्ट्री देवमिन्द्रं वयोधसम्। देवी देवमंवर्धताम्। बृह्त्या छन्दंसेन्द्रियम्। श्रोत्रमिन्द्रे वयो दर्धत्। वसुवने वसुधेयंस्य वीतां यजं॥९१॥

देवी ऊर्जाहुंती देविमन्द्रं वयोधसम्। देवी देवमंवर्धताम्। पृङ्ग्या छन्दंसेन्द्रियम्। शुक्रमिन्द्रे वयो दर्धत्। वसुवनं वसुधर्यस्य वीतां यर्जा। देवा दैव्या होतांरा देविमन्द्रं वयोधसम्। देवा देवमंवर्धताम्। त्रिष्टुभा छन्दंसेन्द्रियम्। त्विषिमिन्द्रे वयो दर्धत्। वसुवनं वसुधर्यस्य वीतां यर्जा॥९२॥

देवीस्तिस्रस्तिस्रो देवीर्वयोधसम्। पतिमिन्द्रमवर्धयन्। जगत्या छन्दंसेन्द्रियम्। बलुमिन्द्रे वयो दर्धत्। वसुवनं वसुधेयंस्य वियन्तु यर्जा। देवो नराशश्सों देविमन्द्रं वयोधसम्। देवो देवमंवर्धयत्। विराजा छन्दंसेन्द्रियम्। रेतु इन्द्रे वयो दर्धत्। वसुवर्ने वसुधेयंस्य वेतु यर्ज॥९३॥ देवो वनस्पतिर्देवमिन्द्रं वयोधसम्। देवो देवमंवर्धयत्। द्विपदा छन्दंसेन्द्रियम्। भगमिन्द्रे वयो दर्धत्। वसुवनं वसुधेयंस्य वेतु यजं। देवं बर्हिर्वारितीनां देविमन्द्रं वयोधसम्। देवं देवमंवर्धयत्। ककुभा छन्दंसेन्द्रियम्। यश इन्द्रे वयो दर्धत्। वसुवने वसुधेयंस्य वेतु यजं। देवो अग्निः स्विष्टकृद्देवमिन्द्रं वयोधसम्। देवो देवमंवर्धयत्। अतिच्छन्दसा छन्दंसेन्द्रियम्। क्षुत्रमिन्द्रे वयो दर्धत्। वसुवने वसुधेर्यस्य वेतु यर्ज॥९४॥ वियुन्तु यर्ज वीतां यर्ज वीतां यर्ज वेतु यर्ज वेतु यज् पर्श्व च (देवं ब्र्हिर्गायित्रिया तेर्जः। देवीर्द्वारं उष्णिहाँ प्राणम्। देवी देवमुषे अनुष्टुभा वाचम्। देवी जोष्ट्री बृह्त्या श्रोत्रम्। देवी ऊर्जाहुंती पुङ्ग्या शुक्रम्। देवा दैव्या होतांरा त्रिष्टभा त्विषिम्। देवीस्तिस्रस्तिस्रो देवीः पतिं जर्गत्या बलम्ं। देवो नराशश्सो विराजा रेतः। देवो वनस्पतिर्द्विपदा भगम्। देवं बुर्हिर्वारितीनाङ्कुकुमा यशंः। देवो अग्निः स्विष्टकुदितिच्छन्दसा क्षत्रम्। वेतु वियन्तु चृतुर्वीतामेको वियन्तु चतुर्वेत्ववर्धयदवर्धयः श्चतुरंवर्धतामेकोऽवर्धयः श्चतुरंवर्धयत्॥)॥—————[२०] स्वाद्वीन्त्वा सोमः सुरावन्तर् सीसेन मित्रोऽसि यद्देवा होतां यक्षत्समिधेन्द्रर् समिद्ध इन्द्र आचर्षिणुप्रा देवं बुर्हिर्होतां यक्षत्समिधाऽग्निः समिद्धो अग्निरंश्विनाऽश्विनां हिवरिन्द्रियं देवं बुर्हिः सरस्वत्यग्निमुद्योशन्तो होतां यक्षदिडस्पदे सिमद्धो अग्निः सिमधां वसन्तेनुर्तुनां षष्ठमः प्रश्नः 29

देवं बर्हिरिन्द्रं वयोधसं विश्शतिः॥२०॥
स्वाद्वीन्त्वाऽमीमदन्त पितरः साम्राज्याय पूतं पवित्रेणोषासानक्ता बदेरैरधांतां देव इन्द्रो
वनस्पतिः पष्ठवाहुङ्गां देवी देवं वयोधसं चतुर्नवितः॥९४॥
स्वाद्वीन्त्वां वेतु यजं॥

हरिंः ओम्॥ ॥इति श्रीकृष्णयजुर्वेदीयतैत्तिरीयब्राह्मणे द्वितीयाष्टके षष्ठः प्रपाठकः समाप्तः॥

This PDF was downloaded from http://stotrasamhita.github.io.

GitHub: http://stotrasamhita.github.io | http://github.com/stotrasamhita

Credits: http://stotrasamhita.github.io/about/